

אתיקה מקצועית רבעון האתיקה של לשכת עורכי הדין

האוטונומיה של האתיקה המקצועית עו"ד דרור ארד-אילון / יו"ר ועדת האתיקה הארצית

בעת פרסום גיליון זה מסיימת ועדת האתיקה הארצית את כהונתה, ואני מסיים עשור כיו"ר הוועדה (שש שנים בוועדה המייעצת לועד המרכזי וארבע כיו"ר הוועדה הסטטוטורית מכוח סעיף 18ב' לחוק לשכת עורכי הדין). העיסוק רב השנים באתיקה המקצועית חיזק את עמדותי באשר לחשיבות האוטונומיה של הדין המשמעת של לשכת עורכי הדין הן בעיצובם של הכללים (באישור שר המשפטים), הן בבירור התלונות והן בשיפוט המשמעת. האוטונומיה של הדין המשמעת היא ערובה ליכולתו של עורך דין לפעול לטובת הלקוח ללא מורא אלא מפני הדין מתוך עצמאות מקצועית ואינטלקטואלית ורמה אתית נאותה. פגיעה באוטונומיה המקצועית עלולה להוביל לפגיעה ביכולתו של עורך הדין הבודד, ובפרט זה המייצג את היחיד נגד המדינה ומוסדותיה, לפעול באמנות ובמסירות ללקוחו, ובכך להחליש את יכולתו של היחיד להגן על זכויותיו.

למדתי, שהאתיקה המקצועית אינה רק מגבלה על פעולתו של עורך הדין אלא בעיקר מורת דרך כיצד עליו לפעול בזירת המשפט. האתיקה המקצועית היא המצפן המדריך כל עורך דין בעבודתו. בין אם היא מתבצעת במשרד עורכי דין, במחלקה משפטית בשירות המדינה כמו בכל ביטוי של ייצוג משפטי.

לא פעם מושמעת ביקורת על מערכת האכיפה המשמעתית של הלשכה. אכן, אין מערכת אכיפה שאין בה פגמים, וחובתה של הביקורת לחשוף אותם ללא היסוס. חשוב בוודאי לשמור על הפרדה בחרה בין אתיקה לפוליטיקה, על רמה מקצועית גבוהה ועל מנהל תקין ויעיל. אולם, עיון מדוקדק בטיבו של הבירור בוועדות האתיקה ובבתי הדין המשמעתיים, ובחינת התוצאות גם בהיבט איכותי וגם בהיבט מספרי מלמד שהמערכת עובדת. שבדרך כלל (ולא בלי טעויות) היא מסננת את תלונות השווא ומרשיעה בתלונות אמת. כעניין של עובדה, הערכאות החיצוניות נוטות שלא להתערב בהחלטות בדבר העמדה לדין ואף לא בתוצאות הבחור המשמעת בלשכה (דרור ארד-אילון "על אי התערבות בית המשפט העליון בהליכי משמעת" **אתיקה מקצועית** 52 עמ' 1 (2013)).

בארבע השנים האחרונות (שהיו תקופת הכהונה הראשונה של הוועדה הסטטוטורית) הוטמעה פעילות ועדות האתיקה כמוסדות סטטוטוריים ועצמאיים מכוח תיקון 32 לחוק הלשכה, הוקם פורום אתיקה ונקבעו נהלים חשובים (נוהל למניעת ניגוד עניינים בוועדות האתיקה, שהיה הכרח המציאות, נוהל אחיד לטיפול בתלונות ונוהל לטיפול בשאלות). במקביל אישרה המועצה הארצית כללי סדר דין משמעת חדשים (הממתינים לאישור שרת המשפטים).

באותה תקופה הופנו לוועדת האתיקה הארצית 1073 תלונות ו-991 שאילתות (מתוך יותר מ-13,000 פניות לכלל ועדות האתיקה בלשכה). בשנים אלה הגישה הוועדה 126 קובלנות שהן כ-12% מהתלונות שהוגשו אליה (שיעור דומה מוכר גם בוועדות המחוזיות). בשלוש השנים האחרונות הסתיימו 55 קובלנות שהגישה הוועדה הארצית. בשבעה מקרים שקלה הוועדה את עמדתה מחדש וחזרה בה מקובלנה. מדיניות ועדות האתיקה היא לדון לגופו של עניין

בסיכויי הקובלנה גם לאחר שהוגשה. בתשעה מקרים הסתיים המשפט בזיכוי, ובשלושים ושמונה בהרשעה (בעשרה מהם נגזרה השעיה בפועל). שיעור הזיכוי ע"י בית הדין (כ-17% בשלוש שנים אלה וכ-20% לאורך זמן), המקובל גם בקובלנות של ועדות האתיקה המחוזיות, מלמד על עצמאות וגישה זהירה של בתי הדין. גישה זו עדיפה על אימוץ כמעט אוטומטי של עמדת ועדת האתיקה (גם אם במחיר של "אכזבה" במקרה זה או אחר), והיא מכוונת את ועדות האתיקה לזהירות ראויה בהחלטות על העמדה לדין.

הנושאים המרכזיים העולים בפניות (תלונות או שאילתות) לכל ועדות האתיקה של לשכת עורכי הדין הם נאמנות ומסירות עורך הדין כלפי הלקוח (ובכלל זה טענות על רשלנות), ניגוד עניינים, סודיות וחיסיון (ובכלל זה עדות וחוקיה של עורך דין) והתבטאויות פסולות. הוועדה נוטה לגנוז תלונות המתמקדות בביקורת על תוצאת הייצוג, על שיקול הדעת של עורך הדין ועל שכר הטרחה, שבדרך כלל אינן מעוררות בעיה אתית.

בוועדת האתיקה הארצית נשאו בעבודה הרבה כעשרים וחמישה חברי ועדה מתנדבים (ובהם נציגי ציבור שהם משפטנים שאינם עורכי דין) בניהול צוות מסור ומקצועי ובליווי חשוב ומקצועי של פרקליטת הוועדה. במהלך הכהונה האחרונה התקיימו 95 ישיבות של ועדת האתיקה. דרך העבודה של הוועדה כגוף קולגיאלי המבטא עמדות שונות של חברים למקצוע הפועלים בהתנדבות, היא בעלת חשיבות שאין לתארה. היא מחדדת את השונה והמשותף בין גזרותיו השונות של מקצוע עריכת הדין ומזילה להחלטות מאוזנות ומושכלות.

בשל כך, כל ההחלטות על גניזה ועל העמדה לדין, כל הסדרי הטיעון וכל ההחלטות בדבר ערעור (או הימנעות מערעור) נעשו במליאת הוועדה היושבת כמעין חבר מושבעים גדול. ההחלטות המעטות על גניזת תלונה על הסף (כשעל פניה אין בה כל היבט אתי) דוחו לוועדה וכל חבר ראשי היה להביא לדין במליאת הוועדה.

חשוב לציין, שכל העתירות שהוגשו לבית המשפט המחוזי לביקורת שיפוטית על שיקול דעת ועדת האתיקה הארצית בהעמדה לדין נדחו (או נמחקו). כל הפניות ליועץ המשפטי כדי שיפעל מכוח סמכותו כקובל נוסף נדחו לאחר עיון ענייני בתיק. שיקול הדעת של ועדת האתיקה הארצית (ושל הוועדות המחוזיות) זוכה לאמון בבתי הדין המשמעתיים ובבתי המשפט. הדבר מלמד על הצלחת האוטונומיה של הדין המשמעתי גם במבחן התוצאה. בסיום כהונה ממושכת אני מחזיר את הכובע שחבשתי בשליחותם של עורכי הדין ומבקש להזדהות להם על האמון הרב שהם נותנים במערך האתיקה המקצועית של הלשכה, בוועדת האתיקה הארצית ובאוטונומיה של הדין המשמעתי.

הנחיות והחלטות ועדת האתיקה הארצית

יחס לעורך הדין שכנגד: איום בהליכים נגדו

עובדות לאחר שעורך הדין המתלונן שלח מכתב בשם לקוחו לאמו של הצד שכנגד המיוצג על-ידי הנילון, השיב הנילון בשם האם על המכתב. בתשובה כתב הנילון שלאם כלל אין קשר עסקי עם לקוחו של המתלונן; ולאור העובדה שבין הבן לבין לקוחו של המתלונן מתנהלים הליכים משפטיים בחו"ל, מהווה פניית המתלונן במכתבו לאם ולבן בארץ, ניסיון שקוף ליצור יש מאין סמכות שיפוט בארץ נגד הבן. הנילון הודיע למתלונן במכתבו שמרשתו רואה בהתנהגות המתלונן מעשה המהווה כלפיה עוולת רשלנות; חמורה וזדונית; וכי היא לא תהסס לנקוט נגד המתלונן באופן אישי את כל האמצעים העומדים לרשותה; וזאת אם המתלונן לא יחדל מיד מלהטרד אותה בתאונות שווא ביודעין, אשר כולן נובעות ממניעים פסולים ושקופים. הנילון ציין בשולי מכתבו כי המכתב מהווה התראה לפי כלל 31 לכללי האתיקה.

המתלונן טוען שמכתב זה של הנילון טומן בחובו אימים הנוגדים את כללים 23, 24 ו-26, מתוך כוונה לרפות את ידי המתלונן מלעסוק בענייני לקוחו. המתלונן מציין גם, שהנילון לא פנה אליו במכתב במילים "חבר נכבד" (ח.ג.) ולא סיים מכתבו במלים "בברכת חברים". הנילון השיב שהמתלונן ידע שאין לאם כל קשר לעסקי בנה ומטרת מכתבו הייתה להשתמש באם כדי לקנות סמכות דיונית נגד הבן. לדעת הנילון כאשר עורך דין עושה ביודעין מעשה מיניפולטיבי כזה, תוך שהוא נותן ידו להליך סרק נגד אדם שאין לו גיעה לסכסוך, זה לכל הדעות מעשה רשלנות מקצועית חמורה. זו הסיבה, מדוע במכתב התרה במתלונן לפי כלל 31 לכללי האתיקה כי מרשתו רואה בהתנהגות

המתלונן מעשה רשלנות חמורה וזדונית; והיא לא תהסס לנקוט נגדו באופן אישי בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותה, אם יבצע כלפיה עבירת רשלנות חמורה ויפתח כלפיה בהליך נפל ביודעין. לטענת הנילון האמור במכתבו עולה בקנה אחד עם הוראות כלל 24 (1) לכללים המתיר לעורך דין לפרט את האמצעים שלקוחו ינקוט למימוש זכויותיו, שכן נאמר במכתב שהלקוחה תנקוט בכל האמצעים החוקיים העומדים לרשותה.

הנילון המשיך וציין שלא ידוע לו על חובה אתית לפנות לחבר בלשכה בתואר ח.ג. ובכ"ח; והשימוש שעשה במכתבו במילים "א.ג." ו"בכבוד רב" מבטאות יחס של כבוד. יתר על כן, מתוך היכרות רבת שנים בינו לבין המתלונן, הוא לא עושה שקר בנפשו ולכן לא השתמש במכתב אליו במילים ח.ג. ובכ"ח.

החלטה לגנוז את התלונה. האמור במכתב הנילון עולה בקנה אחד עם הוראות כלל 24 (1) לכללי הלשכה המתיר לעורך דין לפרט את האמצעים אשר לקוחו ינקוט למימוש זכויותיו. המכתב הוא ניסיון לגיטימי מצד הנילון, המתיישב עם הוראות כלל 24 (1), למנוע הגשת תביעה נגד האם והבן בישראל. עוד יוער כי אכן אין חובה הקבועה בחוק לפנות לעורך דין בתואר "ח.ג." ולחתום ב"בכ"ח". (החלטה מספר את 97/13)

גבולות חובת הנאמנות ללקוח: יחס כלפי הצד שכנגד

עובדות הנילון מייצג את הידוע בציבור של המתלוננת בתיק אישות המתנהל בין השניים. לטענת המתלוננת, עד להתחלת הייצוג בידי הנילון, היחסים עם בן זוגה היו טובים. ומאז שהנילון מייצג אותו הוא הדרך אותו שלא לספק לה את צרכי קיומה, לא לדבר איתה, לנתק לה מכשירי חשמל ועוד.

הנילון משיב שהסכסוך בין שני בני הזוג החל עוד בטרם התחיל לייצג. הוא מכחיש שפעולות אלו של בן הזוג נעשו בהמלצתו, אך טוען גם משפטית, שעצות כאלה אינן מהוות עבירות אתיות, אפילו ניתנו. הנילון צרף החלטות של משטרת ישראל לגנוז את תלונות המתלוננת נגד בן זוגה, וטוען, שהמתלוננת מפסידה בכל מהלכיה נגד בן זוגה, ועל כן באה התלונה כנקמה.

החלטה לגנוז את התלונה. אין בדל של ראייה שהנילון הדרך את לקוחו לעשות מעשים פסולים כלשהם. לאור הוראת הסודיות והחיסיון, הוועדה לא תיכנס למישור היחסים שבין לקוח לעורך דינו כדי לברר מה יעץ עורך הדין ללקוחו. (החלטה מספר את 104/13)

ניגוד עניינים: פעולה ככונס נכסים של חברה

עובדות המתלונן שימש כמנכ"ל של חברה שנקלעה להליכי פירוק. הנילון שימש ככונס הנכסים של החברה, לאחר שהגיש בקשה לפירוק בשם עובדיה. המתלונן טוען כי הנילון פעל בניגוד עניינים, שעה שמכר את נכסי החברה שבפירוק לה שימש ככונס נכסים. וזאת משני טעמים. הראשון, הנילון שימש כעורך הדין של החברה שרכשה, במסגרת ההליך של כונס נכסים, את הציוד. שתיים, הנילון שימש גם כעורך דין של חברה אחרת שהחזיקה במניות החברה שרכשה את הציוד.

בתגובתו לא התייחס הנילון לעיקרי התלונה אלא הסביר על הסכסוך בין הצדדים הנמצא בהכרעה בבית משפט.

החלטה להעמיד לדין משמעתי בניגוד עניינים. (החלטה מספר את 102/12)

ניגוד עניינים: עורך דין חבר גוף נבחר או ממונה

שאלתא השואל הינו חבר ועד מקומי נבחר של מושב הנמצא בשטח שיפוט של מועצה אזורית. הוא מבקש לדעת - באופן כללי וללא פירוט של הליך ספציפי - האם יוכל לייצג לקוחות כעורך דין פרטי מול המועצה האזורית ו/או הוועדה המקומית לתכנון ולבניה.

החלטה כללי לשכת עורכי הדין (חברי גופים נבחרים או ממונים), התשכ"ט - 1969 אוסרים על עורך דין שהינו חבר במועצה לייצג לקוחות מול המועצה בכל הליך לפי הכללים, הגדרת "מועצה" כוללת פרט למועצה עצמה גם את ועדת התכנון, וכן כל גוף הכפוף למועצה או שהיא בעלת זכויות בה.

הואיל והשאלות מנוסחת באופן כללי, ואינה מתייחסת למקרה ספציפי, הוועדה סבורה שככלל יהיה בייצוג לקוחות כנגד המועצה האזורית ואו ועדת התכנון משום מעבר על האיסור הקבוע בכללים. יחד עם זאת, ככל שיהיה מדובר במקרה פרטני, אשר בו לא יהיה חשש לניגוד עניינים בין התפקיד בוועד המושב לבין הייצוג כעורך דין פרטי, רשאי השואל לפנות בבקשה ספציפית להיתר ייצוג וזו תידון באופן נקודתי. (החלטה מספר את 195/13)

חובת נאמנות כאשר עורך הדין מייצג תובע בתובענה ייצוגית

שאלתא עורך הדין הפונה, מייצג שני לקוחות בתובענה ייצוגית שהוגשה לאישור בית המשפט. אחד הלקוחות מבקש להסתלק מהתביעה בהתאם להוראת סעיף 16 לחוק תובענות ייצוגיות, תשס"ז-2007. הפונה שואל: (1) למי נתונה חובת הנאמנות מרגע שהוגשה בקשה לאישור תובענה ייצוגית? (2) האם ניתן למחוק מהבקשה את הלקוח שביקש זאת, שכן התוצאה תהיה פגיעה בקבוצה כולה, לאור העובדה שמבין שני המבקשים רק לגבי התקיימה העילה האישית שבבסיס התובענה - והאם מחיקתו מהבקשה לאישור לא תהיה בניגוד לחובת הנאמנות לכלל הקבוצה? (3) בהנחה כי לקוחו של הפונה יימחק כתובע ייצוגי, האם רשאי הפונה לציין את מסכת האירועים האמורה בפני בית המשפט שידון בתובענה הייצוגית, כחלק מהמסכת העובדתית, וזאת אף אם הלקוח מתנגד לכך, זאת לאור חובת נאמנותו של הפונה גם כלפי הקבוצה כולה?

החלטה על עורך הדין לפעול על-פי הוראות לקוחו ולהגיש בקשת הסתלקות לפי הקבוע בסעיף 16 לחוק. על עורך הדין להימנע מלעשות שימוש, במסגרת התובענה, במידע שמסר לו הלקוח שהסתלק, ללא אישורו של האחרון. (החלטה מספר את 178/13)

הערת העורכת מפתת חשיבות ההחלטה אני מבקשת להביא את נימוקי הוועדה שהובילו להחלטה האמורה.

הגם שעמדתו של בית המשפט בת"צ 4263-03-11 **אשל היאור בע"מ נ' חברת פרטנר תקשורת בע"מ** (ניתן ב- 5/4/2012) היא כי חובת הנאמנות כלפי הקבוצה כולה קמה מרגע שהוגשה הבקשה, נראה כי לפחות בכל הקשור להוראות סעיף 16 לחוק, המחוקק יצא מנקודת הנחה כי תובע או מבקש רשאי להסתלק מתובענה, גם אם תוצאת הדבר תהיה פגיעה בקבוצה - ולמעשה, מחיקת הקבוצה כולה מהתובענה. ברי, כי לא ניתן לכפות על לקוח להמשיך להיות מעורב בהליך משפטי, גם אם הוא זה שיזמו מלכתחילה. לקוח רשאי לשנות את דעתו - וגם מהסעיפים הרלבנטיים בחוק הדינים בהסתלקות מתובענה ייצוגית, לא עולה כוונה של המחוקק למנוע ממי שחפץ להסתלק, לממש את רצונו זה. כל שקבע המחוקק, במקרה מעין זה, הוא חובת גילוי נאות באשר לנסיבות ההסתלקות - והתנייתה באישור בית המשפט, לאחר שהלה יבדוק את הנסיבות הללו. ולכן על הפונה להגיש בשם לקוחו בקשה להסתלקות בהתאם להוראת סעיף 16 לחוק.

מידת הפגיעה בקבוצה, היא עניין לבית המשפט שבפניו נדונה התובענה. אין לומר, כפי שעולה משאלותיו של הפונה, שהואיל והסתלקות משמעה פגיעה בקבוצה, אזי כל אימת שלקוחו של עורך דין בתובענה ייצוגית יבקש להסתלק מהתובענה, יועמד עורך הדין המייצג במצב של ניגוד עניינים בין חובותיו כלפי אותו לקוח לבין חובת הנאמנות שלו כלפי הקבוצה. אם היה יסוד לדבר, מן הסתם עורך דין לא היה רשאי לעולם לפעול על-פי הוראותיו של לקוח המבקש להסתלק - וברי כי לא זו הייתה כוונת המחוקק. השיקול בדבר תוצאת ההסתלקות, שהיא מחיקת ה"קבוצה" כולה מההליך, יעמוד, מטבע הדברים, בפני בית המשפט שידון בבקשת ההסתלקות - אולם אין לו סן משמעת.

לאחר שהלקוח הסתלק מהתובענה, עורך הדין אינו רשאי לעשות שימוש במידע שהלה מסר לו, לצורך ייצוג את הלקוח השני (שנותר בה כתובע) - אלא בהסכמת הלקוח שהסתלק. מידע זה שייך ללקוח שהסתלק, וגם אם יש לעורך הדין חובת נאמנות כלפי הקבוצה (דבר המוטל, כאמור, בספק, בשלב שלפני אישור התובענה ייצוגית - שכן קבוצה זו לא באה עדיין לעולם, באותו שלב), אין היא גוברת על חובת הסודיות המוטלת על עורך הדין.

חקירת עורך דין במשטרה

שאלתא עורך הדין הפונה ערך עבור שני לקוחות תצהירים שצורפו לשומה שהגישו לפקיד השומה. לימים נפתחה חקירת משטרה והוא נחקר (שלא באזהרה). הוא הודיע שלא ישיב לשאלות בשל חיסיון עורך-דין-לקוח בשלב זה הופסקה החקירה כשהחוקרים מסרו שהם ייוועצו איך לנהוג ואולי יפנו לבית משפט לקבלת הוראות. לנוכח זאת שואל עורך הדין איך לנהוג בהמשך ומבקש ליווי של עורך דין מטעם הוועדה בחקירה.

החלטה חקירת עורך דין בידי רשות חוקרת בכל הקשור לעבודתו המקצועית מוסדרת בהנחיית היועץ המשפטי מס' 4.2202 (ראו "דרור ארד-אילון, "חקירת עורכי דין" אתיקה מקצועית 19 עמ' 1). כמפורט בהנחיה, אם מתעוררת בחקירה שאלה של חיסיון מקצועי יש להתיר לעורך הדין להתייעץ עם עורך דין מטעמו או עם ועדת האתיקה של לשכת עורכי הדין, ואין לחקור אותו במטרה לגרום להפרת החיסיון. בכל הקשור לחיפוש ולתפיסה חל, כמובן, ההסדר הקבוע בסעיפים 235א-235ד לפקודת מס הכנסה, אשר קובע את הדרך בה ייקבע האם יש חיסיון. גם הסדר זה אינו מקנה כוח למסור מידע חסוי שחל עליו החיסיון הקבוע בסעיף 48 לפקודת הראיות.

לאור דברים אלה, אם ייקרא הפונה לחקירה חוזרת וישאל שאלות שלהבנתו מפרות את החיסיון הוא חייב לא להשיב להן, והוא זכאי להיוועץ עם עורך דין מטעמו או עם ועדת אתיקה בלשכה. לגופו של דבר, המידע החסוי הוא רק מידע שהוחלף בין הלקוח לעורך הדין בקשר ענייני לשירות המקצועי ושהלקוח לא ויתר על החיסיון במפורש או מכללא. כך, זהות הלקוח והסדרי התשלום אינם חסויים. אם עורך הדין החתים את הלקוח על תצהיר, עצם זיהוי החתימה של הלקוח ושל עורך הדין אינם חסויים וכך גם תשובות לשאלות באשר לפעולות הגלויות המפורטות באזהרה (קרי: הלקוח הופיע בפניו, במקום כזה וכזה, הזהרתי אותו כמפורט באזהרה וכו'). יחד עם זאת, התהליך שבו נמסר הדברים והפכו לתצהיר ובכלל זה הדברים שהוחלפו בין עורך הדין והלקוח באשר לגרסה שבגוף התצהיר הוא חסוי על כל פניו ורכיבו, ואל לעורך הדין להשיב לשאלות בעניין זה (אלא אם כן שוכנע שהלקוח ויתר על החיסיון). (החלטה מספר את 191/13)

חסיון וחובת הסודיות: ייצוג לקוחות במשותף

שאלתא הפונה ייצג בהסכמה שני שותפים ליחשה, כשהיו להם אינטרסים משותפים. לאחרונה נוצר ביניהם ניגוד עניינים. אחת משני היורשים פנתה וביקשה מעורך הדין פרטים הנוגעים במישור לירוש האחר במשותף. הפונה מבקש לדעת אם הוא רשאי לספר לה את כל הפרטים שקיבל בזמנו מהיורש האחר.

החלטה פרטים שעורך הדין קיבל מהיורש האחר בנוכחותו של האחר - בוודאי שאינם חסויים. אולם אם הדברים נאמרו בלא נוכחותה של השותפה ליחשה, הרי שהם חסויים. מובן מאליו שעורך הדין רשאי לגלות גם דברים אלה, אם הלקוח ויתר על החיסיון. בנוסף, אם יש בדברים שגילה היורש השני לעורך הדין משום חובת גילוי כלפי לקוחתו/היורשת האחרת הרי שעורך הדין חייב למסור לה את המידע. למשל, אם ידוע לו שהלקוח לקח כספים של הלקוחה האחרת, הרי שנכח נאמנותו לשניהם, עליו לגלות את האמת לצד המרומה (אם יש כזה).

אם יידרש הפונה לענות לשאלות בית משפט או רשות חוקרת, הוא חייב לטעון לחסיון ובית המשפט הוא שיחליט אם חל החיסיון. (החלטה מספר את 135/12)

כלל 10: אסור לעורך דין לערוב להתחייבות של הלקוח

עובדות משרד הכלכלה דורש מקבלני כוח אדם המבקשים לחדש את רישיון העסק שלהם להמציא הצהרה מבוקרת בידי חאה חשבון בדבר קיום דיני העבודה, ובכלל זה גם תשלום שכר מינימום, דמי נסיעה/אחזקת רכב, דמי חופשה, דמי הבראה והפרשות לגמל או פנסיה. נוסח האישור שערך המשרד

לחתימת רואה החשבון כולל גם התייחסות לבדיקה של חוות דעת, אשר ניתנה בחתימת היועץ המשפטי של החברה, ואשר נתנה "גיבוי משפטי", כך כהגדרת הטופס, להצהרת הנהלת החברה. בעקבות זאת פנתה ועדת האתיקה הארצית אל מנהל ההסדרה והאכיפה במשרד הכלכלה והודיעה לו כי הדרישה לספק אישור או "חוות דעת" של היועץ המשפטי של החברה, כמוה כדרישה כי היועץ המשפטי ייתן את ההצהרה במקום הלקוח, או יערוך להצהרתו או לחובתו של הלקוח. במכתב תשובה שנתקבל, נמסר כי הכוונה לא הייתה להחזיק את עורך הדין בחזקת מתחייב במקום הלקוח, אלא רק לחייב את הקבלנים לקבל חוות דעת מיועצם המשפטי ובה יפורטו הכללים שעל הקבלנים לקיים. עוד הודגש במכתב התשובה, כי החברה אינה נדרשת להעביר את חוות הדעת של היועץ המשפטי למשרד. משרד הכלכלה גם התחייב לתקן את הטופס כדי לסלק אי בהירות שהייתה בו. הוועדה נדרשת כעת להכריע האם ההבהרה האמורה ותיקון הטופס יאפשר לעורכי דין לחתום על חוות הדעת האמורה.

החלטה מכתב התשובה אל הוועדה אינו מספק מענה לחשש שהעלתה הוועדה. היא הנתנת: אם הטופס אינו מיועד לשמש הצהרה במקום הלקוח, או ערבות לחיוב של הלקוח, הרי שכלל אין בו צורך. הלקוח הוא זה שצריך להתחייב מול משרד הכלכלה, לקיים את הכללים על פי החוק, ולמעשה גם התחייבות כזו, אם שוקלים את העניין לעומק, היא מיותרת, שהרי אין שום צורך לתת תיקוף נוסף לדיון הקיים. זאת ועוד: גם אם נלך לשיטתו של משרד הכלכלה, לא בחר כלל מדוע דווקא "היועץ המשפטי" של החברה הוא זה שחייב לתת את "חוות הדעת". ומה אם החברה תבחר לקבל את חוות דעתה מיועץ אחר? האם יש בזה פסול? מה סמכותו של משרד ממשלתי לכפות על חברה פרטית לקבל יועץ דווקא מגורם ספציפי?

על משרד הכלכלה לבטל דרישה זו לחוות דעת של היועץ המשפטי של החברה. עורכי דין אשר יחתמו על חוות דעת כזו מסתכנים בעבירת משמעת לפי כלל 10 לכללי האתיקה - מתן ערבות להתחייבות הלקוח. (החלטה מספר את 237/12)

דין משמעת: שימוש במסמכים מתיק הנדון בדלתיים סגורות לצורך בחר משמעת

שאלתא האם רשאי אדם להעביר לוועדת האתיקה פרוטוקול דיון המתנהל בבית המשפט בדלתיים סגורות, לשם עריכת בחר משמעת?

החלטה השאלה האם מסירת מסמכי בית דין וראיות לידי ועדת האתיקה, הלקוחים מתוך תיק ובו איסור פרסום, אינה בדיני האתיקה אלא בדין המהותי.

לפי חוות דעת משפטית שהובאה בפנינו, מסירת תלונה לוועדת האתיקה היא בגדר פרסום ולפיכך, אם חל על הדברים איסור פרסום עלולה מסירת הדברים לוועדת אתיקה להיות הפרה של איסור פרסום. מכאן, שכדי למסור פרטים אסורים בפרסום יש לקבל אישור של בית המשפט לעניין זה. עוד נאמר בחוות הדעת שעצם העובדה שעורך דין פלוני הופיע כמייצג בהליך, ללא מסירת שמות הצדדים, כשלעצמה אינה אסורה לפרסום. אלא אם הוטל על כך איסור פרסום ספציפי, וככל שהדבר נדרש לביחור תלונה אין בכך הפרת הפרסום.

כל האמור לעיל כמוכן מתייחס להיקף איסור הפרסום עליו הורה בית המשפט או הדיון בכל מקרה ומקרה, ובחר שאת כל הפרטים שמותרים לפרסום - ניתן להעביר לוועדת האתיקה ללא כל סייג. בכל הקשור לתלונה הספציפית, משנמסר לוועדה מידע שמצביע על אפשרות מוחשית שנעברה עבירה אתית בתיק שחל עליו איסור פרסום, הוועדה מנחה את באת כוחה לבקש את הסרת איסור הפרסום מבית המשפט בהיקף הדרוש לצורך הוכחת העבירה המשמעתית. (החלטה מספר את 273/12)

חסיון וחובת הסודיות: כתובת הלקוח

שאלתא עורך דין הפונה ייצג בעבר לקוחה. כעת מבקש ממנו עורך הדין של בעל הדין שכנגד לקבל את מענה של הלקוחה לצורך המצאת כתבי בית דין. האם הוא רשאי להיעתר לבקשה זו?

החלטה עורך הדין לא רשאי למסור את המידע ללא הסכמת הלקוחה לשעבר. (החלטה מספר את 148/13)

הערת העורכת במקרה זה מדובר על סודיות הואיל ואין מדובר בהליך משפטי, חקירה או חיפוש. חובת הסודיות, כמו גם החיסיון, מוסיפים להתקיים גם לגבי לקוח לשעבר. המידע אודות מענו של לקוח או מקום המצאותו אינו חסוי בדרך כלל, אולם הוא בהחלט מידע סודי אלא אם כן הלקוח התיר את גילוי או שהגילוי נדרש מכוח דין (למשל, כפרטים בכתב תביעה וכן הלאה). במקרה הנדון, לא חלה חובת גילוי מכוח הדין כך שהסודיות מוסיפה לעמוד אלא אם תוותר עליה הלקוחה לשעבר.

עורך הדין וכספים: חשבון נאמנות

שאלתא עורך דין הפונה נדרש על ידי הבנק בו הוא מנהל את חשבונו לפתוח חשבון נאמנות עבור כל לקוח של משרדו. הפונה מציין שמדובר בסכומים המתקבלים בגין פיצוי בתביעות נזיקין, הוא מנכה מהם את שכר טרחתו ומעביר את היתרה מיידית ללקוח מבלי לעכבה בידיו. הפונה אינו מבין את דרישת הבנק ומבקש מהוועדה "אישור רשמי" כי אין מניעה להפקיד את הכספים ב"חשבון הפעילות של המשרד", ואין צורך לפתוח חשבון נאמנות נפרד עבור כל "תיק".

החלטה

- א. מכוח הוראת כלל 39 אין להפקיד כספי נאמנות בחשבון המשרד הרגיל, ויש להפקידם אך ורק בחשבון נאמנות נפרד.
- ב. ככל שהדבר ניתן מבחינת הוראות החוק והנחיות בנק ישראל, וכאשר מדובר בהפקדה לטווח זמן קצר (לדוגמה כאשר מטרתה הינה ניכוי שכר הטרחה המגיע לעורך הדין והעברת היתרה באופן מידי ללקוח), אין מניעה להפקיד הכספים בחשבון פיקדונות כללי.
- ג. ככל שמדובר בהפקדה לטווח ארוך, או לחלופין ככל שדרישת רשות מוסמכת כלשהי (לדוגמה הנחיית בנק ישראל עקב גובה הסכום) מחייבת הפקדה בחשבון נפרד וספציפי, הרי אין מנוס מפתיחת חשבון נפרד עבור כל הפקדה ספציפית כאמור.
- ד. השאלה אם אי קיום הוראת בנק ישראל גרידא היא עבירה אתית נותרת ללא התייחסות בשלכ זה. השאלה נשארת בצריך עיון ותתברר במקרה המתאים לפי נסיבותיו. (החלטה מספר את 113/13)

ניגוד עניינים: בעניין שבו טיפל עורך הדין בעבר

שאלתא עורך הדין הפונה כיהן במשרת סגן ראש שלוחת תביעות במשטרת ישראל. במסגרת תפקיד זה נדרש אישורו להגשת כתבי אישום. לימים פרש מתפקידו במשטרה. חלפו כמה שנים וכעת פנה אליו נאשם באחד התיקים שבו ניתן אישורו להגשת כתב האישום במסגרת תפקידו הקודם, בבקשה שייצגו. הפונה טוען שלאור חלוף זמן של שלוש שנים, בהיות האישור להגשת כתבי האישום "פורמלי" גרידא ומאחר ולא הייתה לו כל נגיעה מעשית לניהול התיק, לא מתקיים ניגוד עניינים ואין הוא מנוע מלייצג. אך הוא פונה לקבלת חוות דעת הוועדה.

החלטה קיים במקרה זה ניגוד עניינים ואסור לפונה לייצג. עורך דין הנותן במסגרת תפקידו בתביעה הכללית אישור להגשת כתב אישום מצהיר (ומתחייב) בכך מניה וביה כי ישנן לדעתו ראיות המוכיחות את אשמתו של הנאשם מעבר לספק סביר. לפיכך, ניגוד העניינים הקיים הינו חמור ואפילו קיצוני. בייצוג הנאשם יידרש עורך הדין לטעון נגד העמדה שעליה הצהיר בשם המדינה. (החלטה מספר את 180/13)

דין משמעתי: אי תשלום מזונות במועד על-ידי עורך הדין

עובדות המתלוננת היא גרושתו ואם ילדו של הנילון. לטענתה הוא מאחר לעיתים בתשלום המזונות שנפסקו נגדו. הנילון השיב שתלונת גרושתו היא על רקע סכסוכים שונים בינם.

החלטה מדובר במספר איחורים בתשלום מזונות, בדרך כלל בימים ספורים. הנילון הראה שמצבו הכלכלי

דחוק ושהיה ללא הכנסה מספר שנים. כיחז, אי קיום פסק דין כשלעצמו מחייב הסבר, אולם בהינתן הסבר משכנע - אין בו כשלעצמו עבירה אתית. לפיכך, התלונה תיגנז. יחד עם זאת, אנו מעירים לנילון להקפיד בתשלום המזונות, הן בשל מטרותן והן בשל החשיבות בקיום פסק דין. (החלטה מספר את 37/13)

ניגוד עניינים: ייצוג נגד לקוח לשעבר באותו עניין

שאלתא האם קיים ניגוד עניינים במקרה הבא: בעל ואישה בהליך גירושין הגישו תלונות הדדיות במשטרה זה נגד זה. עקב כך מסרה התביעה הודעה לשניהם על כוונה להגיש נגד כל אחד בנפרד כתב אישום בכפוף לשימוע. בעקבות ההודעה, פנתה האישה אל עורך הדין הפונה בבקשה שייצגה בקשר לתיק הפלילי נגדה. הפונה מבהיר שעוד קודם לכן נחקרה האישה במשטרה באזהרה והודיעה כי היא מבקשת לחזור בה מהודעתה הקודמת (שבה התלוננה נגד בעלה).

בעקבות הפניה, פנה עורך הדין בשמה של האישה למשטרה בבקשה לקבלת חומר החקירה ולתיאום מועד לשימוע. כעבור יומיים התקבלה תשובה לפיה התיק שנפתח נגד האישה נגזז ואילו קיימת טיוטת כתב אישום נגד הבעל, שהענתקו נמסר לידיה. כעבור יומיים נוספים (ארבעה ימים לאחר שהודיע שהוא מייצג את האישה) פנה עורך הדין שוב אל תחנת המשטרה, הודיע כי הוא מייצג את הבעל וביקש לתאם שימוע. לבקשה זו התנגדה ראש שלוחת התביעות במשטרה, בנימוק של ניגוד עניינים לפי כלל 16 המצוין במפורש שעורך דין לא יטפל נגד לקוח בעניין או בקשר לעניין שטיפל בו למען אותו לקוח, או במידה שקיימת זיקה אשר קיבל מאותו לקוח.

עורך הדין הפונה השיב כי לא ייצג את האישה בהליכים כלשהם ביחס לאיחזים נשוא האישום, כי לא עיין בחומר הראיות וכי אף לא שמע גרסה מפורטת מפיה. לדבריו הודע לו כי התיק נגזז בטרם טיפל בו לגופו, והייצוג, ככל שיתקיים היה "ייצוג פורמלי" שאינו מייצר ניגוד עניינים. מוסיף הפונה ששני בני הזוג מעודכנים בכל פרטי העניין ומהלכיו, ואף נכחו יחד בפגישה במשרדו.

החלטה אסור לעורך הדין לייצג את הבעל בגלל ניגוד עניינים מובהק בו הוא נמצא לאור כלל 16. הוועדה לא מקבלת את העמדה לפיה ייצוג המתלוננת בנסיבות העניין היה "פורמלי גרידא". המבחן איננו ההיקף והעומק של הייצוג המשפטי, אלא עצם התגבשותם של יחסי עו"ד-לקוח ויחסי האמון הנגזרים מכך, בקשר לעניין שבו מדובר. המתלוננת פנתה אל עורך הדין, נתנה בו אמון ומסרה בפניו גרסתה, שיקוליה, התלבטויותיה והאינטרסים שלה, גם אם באופן כללי, וזאת בחיסיון עו"ד-לקוח במלוא משמעותו. בנסיבות אלה, אין מנוס מלהסיק כי התגבשו יחסי עו"ד-לקוח לכל דבר ועניין, וזאת ללא קשר לצורך בהמשך הייצוג ובנקיטת פעולות משפטיות, או בהיעדרו.

בנסיבות המתוארות קיימות בעצם שתי אפשרויות עיקריות: אפשרות אחת היא שהמתלוננת תחזור במשפט על גרסתה הראשונה המפלילה את בעלה. במצב זה יידרש עורך הדין הפונה לתקוף באופן ישיר את מהימנותה. זהו מצב של ניגוד עניינים קלאסי, הן מבחינת השימוש במידע שנמסר לפונה תחת הגנת חיסיון עו"ד-לקוח, הן מבחינת העימות הישיר אל מול המתלוננת ביחס לאותו העניין שלגביו פנתה אליו (או בזיקה ישירה אליו) וביחס למהימנותה והן מבחינת מראית העין. חשוב להדגיש שאפשרות זו היא ממשית, ואין להניח מראש שהמתלוננת תתנער מגרסתה המקורית (הנחה המובלעת בפנייה ובטענה כי אין ניגוד עניינים לנוכח העובדה שהמתלוננת ביקשה לחזור בה מתלוננתה).

האפשרות השנייה היא שהמתלוננת אכן תתנער מגרסתה המפלילה במקור. אך גם בסיטואציה הזו יהיה מצוי הסינוור במצב בעייתי. למעשה, קו ההגנה יכוון לבסס את הטענה שעמדה ביסוד האפשרות שנשקלה להגיש נגדה כתב אישום (בגין תלונה כוזבת) שהיא הסיבה שבגללה פנתה לקבלת ייצוג של הפונה מלכתחילה.

לאור האמור, סבורה הוועדה שקיימת גם בעייתיות בעצם קיום המפגשים המשותפים בנוכחות שני בני הזוג במשרדו של הפונה ככל שהם נוגעים לעדותה. עורך הדין חייב לתת דעתו לכך שאין לבוא בדברים עם האישה - מתלוננת שהיא עדת תביעה - בכל הקשור לעדותה, כאמור בכלל 37 לכללים. אולם, משמצאנו שהייצוג אסור בשל ניגוד עניינים, ממילא הדבר הופך ללא רלוונטי. (החלטה מספר את 214/13)

ניגוד עניינים: ייצוג נגד לקוח לשעבר שלא באותו עניין וללא זיקה של ממש למידע

עובדות המתלוננת נמצאת בהליכים נגד בן זוגה המיוצג על-ידי הנילונה. לטענתה, אסור לנילונה לייצג את בן זוגה נגדה בגלל ניגוד עניינים הואיל ובעבר הנילונה ייצגה אותה וכן ערכה לשני בני הזוג הסכמי זוגיות.

הנילונה השיבה שאת הסכם הזוגיות ערך עורך דין אחר וכי אכן ייצגה את הנילונה בשני עניינים שאין להם כל קשר לעניין ייצוג בן הזוג כעת. הראשון, במכירת רכבה של המתלוננת והשני במכירת נכס מקרקעין של המתלוננת. מכירת הנכס הסתיימה בשנת 2010 ובידי הנילונה נותר סכום פעוט בחשבון הנאמנות ולו תמצא הנילונה נאמן חדש.

החלטה לגנוז את התלונה. לא מתקיימים תנאי כלל 16 - הייצוג בעבר לא היה באותו עניין ואין גם זיקה של ממש למידע. (החלטה מספר את 137/13)

יחסי עורך דין לקוח: פעולה לפי הוראת הלקוח המנוגדת לעמדת עורך הדין

שאלתא עורך הדין הפונה מייצג קונסטרוקטור בתביעה הנוגעת לרשלנות בתכנון בית מגורים. מומחה מטעם בית המשפט עומד לבקר בפעם השנייה במבנה וביקש את נוכחות הצדדים ובאי כוחם כפי שהיה בביקור הראשון. מטעמי חסכון כספי, הודיע הלקוח לעורך הדין הפונה כי אינו מעוניין שזה יהיה בביקור הואיל ונוכחותו אינה תורמת. הפונה סובר שעניינו של הלקוח יפגע אם לא יהיה בביקור ולכן מבקש לדעת אם לאור הנחיית הלקוח הוא רשאי שלא להתייצב, או שעליו להתייצב בכל מקרה גם אם הלקוח מסרב לשלם עבור זה. עוד מבקש הפונה לדעת אם עליו להתפטר מהייצוג במקרה שהלקוח ימשיך לסרב.

החלטה ככל שאין חובת התייצבות לביקור לפי החלטת בית המשפט, הרי שבנסיבות שפורטו בשאלתא, אין מניעה אתית מכיבוד רצון הלקוח והימנעות מהתייצבות.

לעניין, ההתפטרות מייצוג, הדבר מסור לשקול דעת מקצועי של הפונה - האם הוא יכול להמשיך בייצוג לנוכח חילוקי הדעות שהתגלעו עם הלקוח. במידה ויחליט הפונה להתפטר מהייצוג, עליו לעשות זאת באופן שעניינו של הלקוח לא יפגע, בהתאם לכלל 13 וההלכות בעניין זה. (החלטה מספר את 227/13)

חסיון וחובת הסודיות: ממשיכים לחול גם לאחר סיום הייצוג

שאלתא עורכת הדין הפונה טיפלה לפני שנתיים בלקוחה במהלך סכסוך עם הבעל לבקשת הלקוחה, הכינה עורכת הדין תביעות נגד הבעל שלא הוגשו וכן הסכם גירושין. העתק ההסכם נמסר לבעל כדי שיוכל להתייעץ עם עורך דין מטעמו. בשלב מסוים הפסיקה הלקוחה את הטיפול מסיבותיה שלה. כעת פונה אל עורכת הדין מי שמייצגת את הבעל בהליך הגירושין בבית הדין הרבני ומבקשת ממנה להוציא מסמך המאשר כי האישה טופלה על-ידיה לפני שנתיים ואף נערך בעבורה הסכם גירושין. כדי שלא להיתבע בעתיד על-ידי מי מהצדדים מבקשת עורכת הדין לדעת אם היא רשאית להיענות לבקשה זו ולמסור מסמך המאשר פניית האישה למשרדה ועריכת ההסכם מבלי לציין את תוכן הפנייה והמידע שנמסר לה. שאלה נוספת היא כיצד על עורכת הדין לנהוג במידה ובית הדין הרבני יזמן אותה לעדות בעניין.

החלטה בשל החיסיון וחובת הסודיות הממשיכים לחול גם לאחר סיום יחסי עורך-דין-לקוח, הפונה אינה רשאית למסור מידע לכ"כ הבעל, למעט מידע שהיה גלוי כלפי הבעל.

אם יורה לה בית הדין הרבני למסור מידע, היא רשאית למסור רק מידע שלא חל עליו חסיון, קרי מידע שהיה ידוע לבעל ולכא כוחו. (החלטה מספר את 205/13)

פרסומת: ספר עורכי הדין העוסקים במשפט הפלילי שיופץ מטעם הלשכה

שאלתא בפורום הפלילי של הלשכה מתקבלות תלונות חוזרות ונשנות לפיה התקבעה כעובדה, פרקטיקה נפסדת שנחקרים וחשודים במשטרה המבקשים להיוועץ עם עורך דין פלילי מופנים באופן "אוטומטי" אל הסנגוריה הציבורית והאפשרות לפנות אל עורכי דין פרטיים אינה מוצגת בפניהם או נמנעת מהם. בעקבות התלונות האמורות התקיימה ישיבה של הפורום הפלילי בהשתתפות ראש הלשכה והסנגור הציבורי הארצי.

הוחלט שבין יתר הפעולות שעתיד לנקוט הפורום הפלילי בניסיון לטפל בבטייה זו - ייצא "קול קורא" לכל עורכי הדין להזמין אותם להיכלל בספר עורכי הדין העוסקים בתחום המשפט הפלילי. ספר זה יוצג ביחידות החקירה השונות של משטרת ישראל הפחושות ברחבי הארץ. בדרך זו יוכל כל נחקר/חשוד/עצור לממש את זכותו לבחור עורך דין כרצונו. ספר זה יעודכן אחת לשנה על ידי הפורום הפלילי הארצי. השאלה אל הוועדה היא האם ספר זה עולה בקנה אחד עם חוק הלשכה וכללי הפרסומת.

החלטה הוועדה אינה רואה מניעה מפרסום חוברת מסוג זה, בכפוף לתנאים הבאים:

1. החוברת תוצא על ידי לשכת עורכי הדין ובפיקוחה.
2. רישום עורך הדין בחוברת יהיה פתוח לכל וללא תשלום.
3. הרישום בחוברת יהיה אחיד ויכלול: שם, כתובת ודרכי התקשרות בלבד.
4. הרישום יתבצע לגבי כל עורך הדין שרשום בלשכה תחת תחום עיסוק של משפט פלילי.
5. לא תותר פרסומת של עורכי דין, בתשלום או שלא בתשלום, בחוברת.
6. החוברת תעודכן כל שנה על ידי פניה לעורכי דין לעדכן את תחום העיסוק בלשכת עורכי הדין, ולאחר העדכון תופץ החוברת שוב.
7. בחוברת תירשם הסתייגות ראויה לגבי אי אחריות לשכת עורכי הדין לפעולתו של עורך הדין ששמו מופיע בחוברת. (החלטה מספר את 240/13)

חובת הסודיות: פרטי צוואה

שאלתא עורכת הדין הפונה ערכה לפני מספר שנים צוואה עבור לקוחה. הלקוחה נפטרה ואל עורכת הדין פנתה נכדתה וביקשה לקבל העתק של הצוואה. הנכדה אינה מוטבת לפי הצוואה. האם על עורכת הדין להיענות לבקשת הנכדה או שמא חל חסיון עורך דין-לקוח או כל מניעה אחרת.

החלטה חובת עורכת הדין היא לפעול לפי סעיף 75 לחוק הצוואות, וככל שלא עשתה זאת, עליה לעשות כן.

בהעדר הוראה מפורשת של המנוחה להציג הצוואה לנכדה או לכל אדם אחר, הפונה אינה רשאית לעשות כן. (החלטה מספר את 239/13)

כלל 34: העלאת טענה משפטית שנדחתה אינה הטעיה אסורה

עובדות המתלונן הינו עורך דין אשר הנילונים ייצגו זוכה אשר פתחה נגדו תיק הוצאה לפועל. המתלונן טוען כי הנילונים ניסו בחוסר תום לב להטעות את הרשמת ולחייב את אשתו ואותו בריבית והצמדה בניגוד למוסכם ובניגוד לחוק (שהחייב יכול מיום פסק הדין במקום מהמועד המאוחר יותר שנקבע בהסכם הפשרה). הנילונים השיבו כי בתגובת הזוכה לבקשת החייב (המתלונן) לתיקון חישוב הריבית על החוב, כפי שהוגשה, ציין אחד הנילונים כי "ככל שהחייב סבור שיש להבהיר את הוראות פסק הדין, יתכבד ויגיש בקשה מתאימה לבית המשפט בו ניתן פסק הדין על מנת שיבהיר מה המועד לחישוב חיוב הריבית בגין החוב" כך שמדובר בטענה משפטית אותה העלו בפני הרשמת והיא נדחתה.

החלטה לגנוז את התלונה. המתלונן לא הביא בדל ראיה לכך שהנילונים הטעו את הרשמת ביודעין ובחוסר תום לב. העובדה כי טענה משפטית שנטענה על ידי עורך הדין בשם מרשתו נדחתה על-ידי הרשמת, אינה מלמדת כלל ועיקר על הטעיה. (החלטה מספר את 24/13)

ניגוד עניינים: נכד של הלקוח עובד במשרד עורך הדין המייצג

עובדות הגלון מייצג את הוריה הקשישים (כבני 90 שנה) של המתלוננת נגדה. למתלוננת עוד שני אחים שאינם בסכסוך עם ההורים. לטענתה הוא פועל בניגוד עניינים הואיל וכן אחיה עובד עמו באותו משרד כעורך דין עצמאי.

החלטה לגנוז את התלונה. הוועדה אינה רואה לנכון לקבוע שאסור לעורך דין לייצג הורים זקנים, כאשר עם נכד שלהם יש לו קשר מקצועי, ולו גם הדוק. גם אם בתיאוריה יכול להיווצר ניגוד עניינים עקב מצב כזה, לא הובאו בעניין הזה שום פרט או אפילו טענה, שיש בהם כדי להראות סכנה של ניגוד עניינים. (החלטה את 158/13)

פרסומת: באתר המשרד מותר לכלול קטעי מדיה מצולמים מקצועיים

החלטה לנוכח ההתפתחות הטכנולוגיה המאפשרת פרסום של סרטונים באופן דיגיטלי ברשת האינטרנט בדרכים שונות, מצאה ועדת האתיקה הארצית שאין להבחין בין פרסום בדרך של טקסט כתוב לבין פרסום בדרך של וידאו. לפיכך, לא ינקטו אמצעים משמעותיים נגד עורכי דין בגין פרסום בדרך של וידאו תוך שמותר לפרסום בטקסט רגיל.

ועדת האתיקה הארצית סבורה כי אין לנקוט הליכי משמעת במקרה בו עורך דין מפרסם באתר אינטרנט שלו קטעי מדיה מצולמים מקצועיים.
"קטעי מדיה מצולמים מקצועיים" משמע -

סרטון הכולל רק ראיון עם עורך דין מהמשרד המפרסם בנושאים משפטיים, הרצאה שלו בנושאים משפטיים או הסברים מפיו למונחים משפטיים, ואשר אינו סרטון תדמית, כשאינו בדברים הנאמרים בו משום הפרה אחרת של כללי הפרסומת (כדוגמת דברי שבח עצמי, הטעיה, התבטאויות לא ראיות, הצגת תעריפים והנחות, חשיפת שמות לקוחות ופרטים של תיקים וכד'), ורק כאשר עורך הדין או מי מטעמו לא נידרש לשלם עבור פרסום הסרטון.

למען הסר ספק, אסור לעורך דין לפרסם בדרך של משלוח סרטונים כאלה באופן יזום (בדרך של push או בדרך של מייל או כל השדרים הדיגיטליים האחרים), בין בתפוצה כללית ובין ללקוחותיו או לעורכי דין אחרים, ומשלוח כאמור יצדיק בדרך כלל נקיטת אמצעי משמעת.

אין באמור לעיל כדי להתיר סטייה מהוראות סעיף 55 לחוק, לפיהן כל פרסומת של עורך דין ובכלל זה קטעי מדיה מצולמים בהם עוסקת החלטה זו - אסור שיהיה בה להטעות את הציבור או לפגוע בו או משום פגיעה בכבוד המקצוע. (אין מספר להחלטה)

הנחיות והחלטות ועדת הייעוץ לענייני פרסומת

דברי הקדמה: מכוח כלל 3(ח) לכללי לשכת עורכי הדין (פרסומת), התשס"א - 1002 (להלן: **כללי הפרסומת**) הוקמה בלשכה ועדת ייעוץ לענייני פרסומת שבראשה יושב ראש ועדת האתיקה הארצית. **כל עורך דין רשאי לפנות, בטרם פרסם, אל הועדה, כדי לקבל אישור מראש בדבר עמידת הפרסומת שהוא מבקש לפרסם, בתנאי כללי הפרסומת.** להלן יובאו ההחלטות שניתנו בעקבות פניות של חברים אל ועדת הייעוץ לענייני פרסומת. ההחלטות חולקו לפי צורות הפרסומת ותכני הפרסומת, שהיא האבחנה הנקוטה בכללי הפרסומת.

צורות פרסומת:

1. אין מניעה מלפתוח דף עיסקי למשרד ברשתות החברתיות כדוגמת פייסבוק. הפרסום ברשתות הנו בהתאם לכללי הפרסומת.
2. שילוב פרטי משרד באפליקציה מהווה פרסומת אסורה ואינה עולה בקנה אחד עם כללי הפרסומת אין בעמדתנו לאשר ולהכשיר קיומה של אפליקציה מסוג זה.

3. מותר לעורך דין שסיים את תקופת ההשעיה לשלוח מכתב למי שהיו לקוחותיו בעבר, המודיע להם על שובו לעסוק בעריכת דין.
4. אסור סטיקר עם שם משרד עורכי הדין המודבק על הרכב (כמקובל בגופים מסחריים שונים). צורה זו אינה עולה בקנה אחד עם כלל 3(א) לכללי הפרסומת הקובע רשימה סגורה של צורות פרסומת.
5. אסור לפרסם תמונה של עורך הדין על בול. צורה זו אינה עולה בקנה אחד עם כלל 3(א) לכללי הפרסומת הקובע רשימה סגורה של צורות פרסומת.
6. מותר להפיץ ניוזלטר ללקוחות המשרד.
7. בעקבות פניות שונות ולאחר עיון בפרסומים שונים מטעם עורכי דין במרשתת (אינטרנט) מוצאת ועדת פרסומת לחדד נקודות המתייחסות לפרסום של עורכי דין באמצעות אתרים המבצעים פעולות יזומות של הפניית לקוחות לעורכי דין תמורת תשלום.
במרשתת פשטה תופעה בה מציעים אתרים מקוונים שירותים שונים לעורכי דין, ובכלל זה שירותים של הכוונת הפונים לאתר ללקוחות פוטנציאליים תמורת תשלום עבור כל פנייה. סעיף 211(א) אוסר על עורך דין מתן שירותים משפטיים ללקוח שהופנה אליו מגורם (שאינו עו"ד, שותפות עו"ד או חברת עו"ד) הפועל למטרת רווח ולמטרה זו מפרסם רבים מתן שירותים משפטיים. במקרה דנן ככל וההתקשרות בין האתר ובין עורך הדין מבוססת על תשלום בגין כל הפניית לקוח מהאתר ו/או כל שיטה אחרת בה מתוגמל האתר ו/או מי מטעמו בגין אותה הפנייה, הרי הדבר מהווה הפרה של הכלל האמור ומהווה עבירת משמעת של עורך הדין.
יש לציין אף את סעיף 56 לחוק לשכת עורכי הדין, תשכ"א-1691, שכן ניתן לראות במתן הרשאה מצד עורך הדין לאופן הפניית הלקוחות אליו אף משום שידול באמצעות אחר.
פרסום מחיירים אסור בכל צורת פרסומת המותרת לעורכי דין. ובכלל זה אסור גם במרשתת. צירוף מלל מהלל ו/או משבח ו/או שימוש בביטויים אחרים כדוגמת: מחיר חסר תקדים, "הנחה מיוחדת", "מבצע", "מבצע לזמן מוגבל" וכיו"ב או הופעה בקטגוריית ממליצים, הם בגדר פרסומים אסורים בכל צורת פרסומת מותרת. ובכלל זה אסורים גם במרשתת.
8. עורך דין שהוזמן להרצות בפני ציבור מסוים רשאי לחלק חומר מקצועי הרלוונטי להרצאה, ובלבד שאין בחומר זה מידע פרסומי כלשהו הנוגע לעורך הדין. כל פעולה אחרת, לרבות חלוקת חומר פרסומי ועלונים הכוללים מידע כלשהו אודות עורך הדין, או הנחתם כך שיהיו נגישים לציבור מהווה פרסומת אסורה.
יובהר כי ככל ומי מקהל הנוכחים מבקש את פרטי ההתקשרות עם עורך הדין, אזי כמובן שאין מניעה ומלמסור אותם לאותו אדם, לרבות מסירת כרטיס ביקור.

תכנים של פרסומת:

1. נייר מכתבים של המשרד לא יכלול כל איזה כמו, איור של פטיש עם סטטוסקופ. מותר לו לכלול את לוגו המשרד הכולל שילוב של אותיות משם המשרד או השותפים.
2. במשרד בעל מספר סניפים, ניתן לרשום בשלט כל סניף את שמות כל עורכי הדין אבל יש לעשות בשלט אבחנה בין הסניפים ולרשום תחת כל סניף את שמות עורכי הדין העובדים בו בפועל. את אותה אבחנה יש לערוך גם בנייר המכתבים של המשרד, באופן שלא תהיה הטעיה לגבי עורכי הדין העובדים בכל סניף.
3. באתר משרד עורכי דין אין לפרסם את העיסוק האחר של עורך הדין. ולכן לא ניתן לכתוב באתר, "יזום ושיווק פרויקטים".